

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep,
0032 Oslo

postmottak@nfd.dep.no

Ansvarlig advokat
Bjørn Sørgård

Oslo
21. september 2016

Vår ref.

HØRINGSUTTALELSE - FORSLAG TIL REGELVERK FOR Å IMPLEMENTERE NYTT SYSTEM FOR KAPASITETSTJUSTERINGER I LAKSE- OG ØRRETOPPDRETT

Det vises til Nærings- og fiskeridepartementets høringsbrev av 24. juni 2016 med forslag til regelverk for å implementere nytt system for kapasitetsjusteringer i lakse- og ørretoppdrett.

Den foreslåtte produksjonsområdeforskriften er en del av implementeringen av Meld. St. 16 (Havbruksmeldingen), hvor det blant annet foreslås at Norge skal deles inn i produksjonsområder og at hver tillatelse til kommersiell matfiskoppdrett innplasseres i ett av disse områdene. Hvert produksjonsområde vil, på bakgrunn av et indikatorsystem, få en vurdering av om produksjonskapasiteten i området skal økes, fryses eller reduseres (handlingsregelen) avhengig av om miljøpåvirkningen der anses som henholdsvis akseptabel (grønt), moderat (gult) eller uakseptabel (rødt).

I første omgang er det lakselus som vil bli benyttet som miljøindikator i indikatorsystemet, men andre indikatorer som utslipp, kan bli vurdert senere. I motsetning til det eksisterende regelverket, som er innrettet mot lusenivåer på oppdrettsfisken, er den nå foreslåtte miljøindikatoren knyttet til risiko for luseinfeksjon på villaks. Vurderingen gjøres for produksjonsområdet som sådan, og ikke for hvert enkelt oppdrettsanlegg eller aktør. Både endring i måling av lus og områdevurdering medfører at anlegg med drift innenfor tillatt nivå av lakselus, likevel kan bli pålagt å redusere produksjonen.

Kyllingstad Kleveland Advokatfirma DA ønsker å gi følgende høringsuttalelse til forslaget:

1 HØRINGSBREVET SOM FORHÅNDSVARSEL

I siste avsnitt i departementets høringsbrev uttales det at;

"For innehavere av akvakulturtillatelser er dette høringsbrevet å regne som forhåndsvarsel etter forvaltningsloven § 16 om at det vil bli truffet vedtak om at Deres matfisktillatelse eller tillatelse til utviklingsformål med laks, ørret og regnbueørret vil bli innplassert i et produksjonsområde."

Så lenge det ikke er vedtatt noen forskriftstekst er det vanskelig å se at høringsforslaget kan anses som et forhåndsvarsel i tråd med forvaltningsloven § 16, se for eksempel Graver, Alminnelig Forvaltningsrett, 4. utgave, side 402 om krav til innhold i forhåndsvarsel.

Et annet poeng er at i den grad departementet mener høringsbrevet også skal anses som forhåndsvarsel, så impliserer dette at departementet allerede har bestemt seg og at høringen har mindre betydning.

Skulle ordningen bli vedtatt må det sendes nytt forhåndsvarsel med henvisning til den aktuelle hjemmel og vurderingstema som et vedtak vil bygges på.

2 AKVAKULTURLOVEN § 9 SOM HJEMMEL FOR REDUKSJON AV PRODUKSJONSKAPASITET

Produksjonsområdeforskriften § 9 legger opp til at departementet ved forskrift kan nedjustere produksjonskapasiteten. Slik vi forstår høringsnotatet skal dette hjemles i akvakulturloven § 9 første ledd litra a). Akvakulturloven § 9 første ledd litra a) gir forvaltningen hjemmel til å endre eller trekke tilbake akvakulturtillatelsen *"dersom dette er nødvendig ut fra hensynet til miljøet"*.

I Havbruksmeldingens kapittel 11.4 (Reduksjon av kapasitet – rettslig vurdering) (på s. 66) vurderes hjemmelsgrunnlaget i akvakulturloven. Departementet har i høringsnotatet lagt denne vurderingen til grunn, og foretar ingen ny selvstendig drøftelse av om akvakulturloven gir hjemmel for forslaget. Vurderingen i Havbruksmeldingen baserer seg på et "fra det mer til det mindre"- synspunkt og tar utgangspunkt i at: *"Nedbygging av produksjonskapasitet er et strengt virkemiddel, men på langt nær like inngripende som full tilbaketrekking av en tillatelse."* Det vises så til at akvakulturloven § 9 første ledd bokstav a) gir departementet anledning til å trekke tilbake en tillatelse dersom dette er *"nødvendig ut fra hensynet til miljøet"*. Videre siteres forarbeidene til bestemmelsen:

"Hvilke endringer og tilbaketrekkinger som kan være nødvendig ut fra hensynet til miljøet, må vurderes ut fra den kunnskap som til enhver tid finnes om miljøeffekter av akvakultur. En tillatelse som på tidspunktet den ble gitt ble vurdert som fullt ut miljømessig forsvarlig å gi, kan senere vise seg å ha slike negative effekter på miljøet at det er nødvendig å trekke den tilbake eller endre den. Slike situasjoner er det størst sannsynlighet for vil oppstå i forhold til oppstart av nye produksjonsformer eller nye arter. Tilbaketrekking etter dette alternativet kan således være aktuelt selv om produksjonen drives i henhold til alle de krav som følger av loven og forskrifter gitt i medhold av loven. En endring eller tilbaketrekking kan etter annet ledd gjøres tidsavgrenset." (våre understrekninger)

Det konkluderes med at:

"Etter regjeringens syn er det klart at akvakulturloven gir hjemmel til å redusere kapasiteten i et område dersom miljøsituasjonen er å anse som uakseptabel, slik det vil være tilfelle når indikatorsystemet viser "rødt"."

Det kan synes som om regjeringen legger stor vekt på at det i merknadene til § 9 uttales at tilbaketrekking kan være aktuelt selv om produksjonen drives i henhold til alle krav som følger av loven og forskrifter gitt i medhold av loven. Denne uttalelsen viser imidlertid til en situasjon der tillatelsen senere viser seg å ha *"slike negative effekter på miljøet at det er nødvendig å trekke den tilbake eller endre den."*

Nå det i akvakulturloven § 9, første ledd, a) uttales at et vilkår for endring eller tilbaketrekking av en akvakulturtillatelse, er at dette er nødvendig av hensyn til miljøet, så innebærer dette at det må gjøres en konkret vurdering av forhold som omfatter tillatelsen, som konkluderer med at endring eller tilbaketrekking har slik positiv virkning på miljøet at dette må anses nødvendig.

Forslaget til § 9 i produksjonsområdeforskriften har en annen tilnærming ved at forvaltningen ved forskrift skal kunne gripe inn overfor alle aktører innenfor et visst område. Man risikerer dermed å ramme oppdrettere som driver miljømessig forsvarlig, og som verken kan eller bør endre noe i driften, og som følgelig ikke har mulighet til å påvirke situasjonen som har ført til at indikatorsystemet viser "rødt".

I vurderingen av om det er tilstrekkelig hjemmel i akvakulturloven § 9 litra a) til å iverksette ordningen er det problematisk at produksjonsområdeforskriften, i forhold til den enkelte tillatelse, ikke foretar noen konkret vurdering, men kun en sjablonmessig reduksjon med usikker effekt.

Det er uttalelser i Havbruksmeldingen som indikerer at også regjeringen finner hjemmelsgrunnlaget for reduksjon av biomasse for tillatelser som driver innenfor regelverket som usikkert ("forvaltningsmessig problematisk"). På side 68 uttales det at:

"Dersom det legges opp til å tillate unntak fra handlingsregelen vil det reises en rekke spørsmål knyttet til hvor «liten» påvirkning som skal aksepteres, samtidig som det vil bidra til å øke arbeidsbyrden både hos det offentlige og hos næringsutøverne. På den annen side fremstår det som lite rimelig at en oppdretter skal måtte redusere sin produksjon, dersom denne reduksjonen ikke vil bidra til å redusere den eller de aktuelle miljøutfordringene. Et vedtak om reduksjon i produksjonskapasiteten vil i en slik sammenheng også kunne bli å anse som forvaltningsrettslig problematisk. Regjeringen har på denne bakgrunn kommet til at akvakulturmyndighetene bør kunne fatte enkeltvedtak som gjør unntak fra handlingsregelen. Betingelsen må være at det kan dokumenteres at driften av den aktuelle tillatelsen ikke kan påvirke den miljøutfordringen som utløser en reduksjon i produksjonskapasiteten i området. Noen slike potensielle driftsformer er omtalt i kapittel 14.2." (våre understrekninger)

En adgang til å søke om unntak fra handlingsregelen er inntatt i forskriften § 12. Dette brukes som argument for at forvaltningen har gjort en vurdering av forholdsmessigheten og også forsøkt å ivareta hensynet til den enkelte. Sett i relasjon til det som i medhold av luseforskriftens krav fremstår som et akseptabelt lusenivå, fremstår imidlertid forslaget til § 12 som svært strengt. I alle tilfelle fremstår vurderingstemaet etter § 12 som løstrevet fra den konkrete vurdering av hva som er "nødvendig av hensyn til miljøet", jf. akvakulturloven § 9 litra a).

Tilnærmingen i forslaget til produksjonsområdeforskrift med sjablongmessig vurdering av alle aktører i et område, avviker fra bestemmelsen i akvakulturloven § 9, første ledd a) som gir anvisning på en konkret vurdering. Det er derfor svært stor usikkerhet knyttet til om en reduksjon av produksjonskapasitet for aktører som driver innenfor regelverket vil være "nødvendig av hensyn til miljøet", jf. akvakulturloven § 9.

Merknadene til § 9 gir ingen uttrykkelig anvisning på hvordan "nødvendig" skal forstås. Det samme begrepet, "nødvendig", finner vi imidlertid igjen i akvakulturloven § 14. I merknadene til § 14 er det henvist til proporsjonalitetsprinsippet ved bruk av bestemmelsen. I merknadene til § 14 uttales det at:

"Et prinsipp om proporsjonalitet vil gjelde ved bruk av bestemmelsen. Særlige restriksjoner for akvakultur i et område må være et nødvendig bevaringstiltak. Akvakultur er en ønsket aktivitet som myndighetene i størst mulig grad vil legge til rette for. De restriksjoner som legges på adgangen til å drive akvakultur, skal ikke gå lenger enn det som er nødvendig. Ved anvendelse av bestemmelsen vil akvakulturproduksjon som ikke, eller som i mindre grad anses å komme i konflikt med bevaringsformålet, ikke bli pålagt forbud eller restriksjoner."

I forarbeidene til Matloven er det uttalt at "nødvendig" i matloven § 23 skal forstås som en henvisning til et generelt forholdsmessighetsprinsipp. Det følger av merknadene til bestemmelsen at:

"Begrepet «nødvendige vedtak» skal både forstås som en henvisning til proporsjonalitetsprinsippet/forholdsmessighetsprinsippet og som mulighet for Mattilsynet til å foreta nødvendige prioriteringer. Proporsjonalitets-/forholdsmessighetsprinsippet har flere sider. For tilsynsmyndighetene betyr det bl.a at det ikke skal gripes inn i den enkeltes rettigheter og interesser i større utstrekning enn det som anses nødvendig. Det skal foreligge forholdsmessighet mellom mål og middel. Bestemmelsen er således å se på som en form for generalfullmakt for tilsynet til å kunne fatte proporsjonale/forholdsmessige vedtak."

På samme måte må "nødvendig" i akvakulturloven § 9, første ledd, litra a), forstås som en henvisning til at proporsjonalitetsprinsippet/forholdsmessighetsprinsippet skal gjelde ved bruk av bestemmelsen.

Dette innebærer blant annet at en må se hen til handlingsalternativer til reduksjon av produksjonskapasitet. Det må være klart at for så vidt gjelder lakselus, vil tiltak måtte rettes inn mot de aktører som har et problem og som driver i strid med regelverket. En generell reduksjon av produksjonskapasitet for alle aktører i et område, også aktører som driver innenfor regelverket, vil for mange aktører være uproporsjonalt og således i strid med hjemmelsbestemmelsen i akvakulturloven § 9 første ledd litra a).

Forholdsmessigheten av tiltaket taler mot at akvakulturloven § 9 litra a) kan anses å gi hjemmel. Havbruksmeldingen konkluderer med at de negative konsekvensene for næringen potensielt kan bli store. Gevinsten bør derfor være tilsvarende stor. Etter det vi kan se, er det imidlertid ikke gjort noen grundig analyse av de positive konsekvensene forslaget om reduksjon av produksjonskapasiteten har for de aktører som driver innenfor regelverket og som ikke har annen tilknytning til problemet enn at de driver innen samme produksjonsområde.

Vi vil også fremheve at det i både Innst. 361 S (2014-2015)) samt rapporten "Kunnskapsstatus som grunnlag for kapasitetsjustering innen produksjonsområder basert på lakselus som indikator" bemerkes at det er til dels store kunnskapshull i forutsetningene for modellene som produksjonsområder og handlingsregel, bygger på. De kunnskapshullene som påpekes, er problematiske fordi de tyder på at det ikke nødvendigvis vil være sammenheng mellom lakseproduksjonen i et område og det utsnittet av villaks som skal måles. Det synes derfor å være tvil knyttet til om den foreslåtte koblingen mellom produksjonsområdene og handlingsregelen vil være riktig.

Oppsummert mener vi det er svært tvilsomt om akvakulturloven § 9 første ledd litra a) gir hjemmel til reduksjon av produksjonskapasitet slik foreslått i høringsnotatet.

3 KRAVET TIL UTREDNING – FORVALTNINGSLOVEN § 37

Forvaltningsloven § 37 stiller krav om at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Bestemmelsen er et utslag av forvaltningens utredningsplikt samt det alminnelige forsvarlighetsprinsippet som blant annet skal sikre god saksbehandling og forsvarlige avgjørelser i forvaltningen. Forskriften baserer seg på havbruksmeldingen, som igjen i stor grad bygger på områdeinndelingen til Havforskningsinstituttet. Stortingets næringskomité har behandlet havbruksmeldingen og gitt sin innstilling til den i Innst. 361 S (2014-2015). I innstillingen viser komitéen til at det er uenighet både i fagmiljøene og i næringen om hvorvidt Havforskningsinstituttets modell med produksjonsområder og handlingsregel for havbruksnæringens vekst kan utformes på en miljømessig bærekraftig måte. Videre står det i innstillingen i punkt 2.5 at Komitéens flertall:

"slutter seg til at det utarbeides forslag til produksjonsområder der aktører innenfor området blir ansvarliggjort for produksjonsområdets samlede miljøbelastning, men mener det er prematurt å etablere den foreslåtte modellen som endelig modell for produksjonsjustering i havbruksnæringen." (våre understrekninger)

Komitéen gir videre uttrykk for at prosessen med forslag til endelig fastsettelse av produksjonsområdene gjøres i tett samarbeid med næringen, berørte aktører og relevante myndigheter. I etterkant av Innst. 361 S, avga Havforskningsinstituttet en rapport som tok opp i seg føringene fra blant annet Innst. 361 S (rapport nr. 20 2015 Forslag til produksjonsområder i norsk lakse- og ørretoppdrett). Høringsnotatet baserer seg på inndelingen i Havforskningsrapporten, som departementet har gjort enkelte endringer i. I tillegg ble rapporten "Kunnskapsstatus som grunnlag for kapasitetsjustering innen produksjonsområder basert på lakselus som indikator" avgitt i februar 2016. Rapporten viser at det fortsatt gjenstår viktige kunnskapshull som det må arbeides videre med mot implementering av trafikklyssystemet for kapasitetsjustering.

I høringsnotatet er rapporten omtalt på s. 31, hvor det sies: "At systemet har forbedringspotensial er helt naturlig, og kjent for Stortinget under dets behandling av meldingen. Dette arbeides det videre med." Det er imidlertid ikke klart hvordan disse kunnskapshullene skal tettes før forskriften iverksettes eller hva departementet vil gjøre for å avhjelpe at den foreslåtte modellen er "prematur", eller hva som skal være situasjonen frem til den nye modellen er klar. I Innst. 361 S, s. 10 uttaler komitéen at de mener at "eksisterende tildelingsregime, der regjeringen

fastsetter kriterier for tildeling av vekst innenfor bærekraftige rammer, må fortsette frem til en ny modell er på plass".

Det synes å være grunn til å stille spørsmål ved om bemerkningene i Innst. 361 S i tilstrekkelig grad er fulgt opp, og videre om de faglige vurderingene som ligger til grunn for rapport nr. 20 er gode nok, og om saken dermed er blitt tilstrekkelig opplyst.

4 EVENTUELL REDUKSJON AV PRODUKSJONSKAPASITET MÅ TREFFES SOM ENKELTVEDTAK

I forskriften § 9 er det foreslått at nedjustering av produksjonskapasiteten gjøres ved forskrift. I høringsnotatet er spørsmålet om nedregulering kan vedtas i forskrift eller om det må fattes enkeltvedtak for alle tillatelsene, drøftet under punkt 5.1.2. Departementet ønsker av effektivitetshensyn at vedtaket skal treffes som forskrift. Sett i forhold til at et vedtak om reduksjon av produksjonskapasitet vil være svært inngripende, vil imidlertid hensynet til effektivitet i forvaltningen måtte tillegges liten vekt sammenholdt med hensynet til aktørenes rettssikkerhet.

Høringsnotatet viser til en uttalelse som lovavdelingen kom med om skillet mellom forskrift og enkeltvedtak etter prisloven. Den refererte uttalelsen la imidlertid også vekt på at meningen med vedtaket var å utforme generelle regler som oppstilte et forbud ved å avskjære adgangen til å opprette nye virketransportselskaper, noe som ikke kunne realiseres gjennom individuelle vedtak rettet mot de fire selskapene. Uttalelsen er derfor ikke treffende for produksjonsområdeforskriften, hvor forvaltningen kjenner til hvilke tillatelser som er gitt innenfor det enkelte produksjonsområdet, eller disse i alle fall "uten særlige praktiske problemer kunne ha vært individualisert".

Et av hovedargumentene i høringsnotatet for å benytte forskrift er at vedtak om reduksjon i produksjonskapasiteten ikke skal bygge på en individuell vurdering, slik at en eventuell klage på vedtak om nedjustering ikke vil knytte seg til forhold som gjelder aktøren, men til de generelle forholdene som ligger til grunn for vedtaket om nedjustering av hele produksjonsområdet. Dette er tilsynelatende et godt argument for å benytte forskrift. Det er imidlertid problematisk at den manglende individuelle vurderingen – som jo i seg selv er et ankepunkt ved den foreslåtte ordningen, benyttes som argument for å begrense rettighetene til de involverte ytterligere. I tillegg er det av rettssikkerhetshensyn problematisk at en aktør ved et så inngripende vedtak som produksjonsjustering, ikke skal ha noen klageadgang.

Det er heller ikke riktig som det står i høringsnotatet at en eventuell klage må knytte seg til de generelle forholdene for hele produksjonsområdet. Et vedtak om nedjustering vil ramme aktører som har akseptable nivåer av lakselus, og videre også der en nedjustering ikke vil være egnet til å bidra til å senke risikoen for spredning. I et slikt tilfelle vil klagen nettopp knytte seg til disse innsigelsene, og dermed knytte seg til den enkelte aktørs forhold, og ikke til de generelle forholdene ved produksjonsområdet. Riktignok åpner forskriften § 12 for at en aktør i slike tilfeller kan søke om unntak fra handlingsregelen, men vilkårene for å få dette innvilget, er foreslått å være svært strenge.

Vil vi også fremheve at det fremgår av forarbeidene til forvaltningsloven, Innst. O II (1966-67) s. 3-4 at vedtak i tvilstilfelle bør anses som enkeltvedtak. Samlet fremstår det klart at et vedtak om reduksjon av produksjonskapasitet for den enkelte tillatelse, må fattes som enkeltvedtak.

5 FORSLAG OM PLIKT TIL Å DELE KUNNSKAP OG ERFARING FRA DRIFT

Forslaget til § 14 i produksjonsområdeforskriften lyder som følger:

"§ 14. Deling av kunnskap og erfaring
Kunnskap og erfaringer fra drift i produksjonsområder som virker inn på miljøpåvirkningen etter § 8 skal deles slik at dette kan komme hele næringen til gode."

I høringsnotatet er dette omtalt som følger:

"8 DELING AV KUNNSKAP OG ERFARINGER

Endelig foreslår departementet i § 14 at det fastsettes i forskrift at kunnskap og erfaringer fra drift i produksjonsområder skal deles og komme hele næringen til gode. Bestemmelsen er med å underbygge formålet med systemet slik at det lettere legges til rette for vekst ved at kunnskap om miljøvennlig drift må deles. Dette innebærer likevel ikke en innsnevring av patentretten."

På tross av at departementet hevder det motsatte, vil forslaget, om det gjennomføres, innebære et betydelig inngrep i patentretten. En oppfinnelse må være ny for å være patenterbar. Alt vedrørende oppfinnelsen som er omtalt i tidligere patenter, tidsskrifter eller annen litteratur, kan være til hinder for å få patent. Det samme gjelder hvis oppfinnelsen har vært vist på utstilling eller under foredrag eller omtalt i en avis. I praksis vil bestemmelsen om delingsplikt kunne hindre at bedrifter kan oppnå fremtidig patentbeskyttelse.

Det er ikke gitt at all ny teknologi vil oppfylle vilkårene for å få tildelt patent eller at bedrifter ønsker å søke patent for enhver ny teknologi de har utviklet. Selv om det ikke søkes patent kan det imidlertid være av interesse for en bedrift å holde teknologi/kunnskap hemmelig. Slike forretningshemmeligheter kan være både tekniske hemmeligheter og kommersielle hemmeligheter, og kan representere betydelige verdier for bedriften. Muligheten til å ha forretningshemmeligheter fungerer, på samme måte som patenter, som insentiv til å drive innovasjon og utvikling. Eneretten er imidlertid bare i behold så lenge kunnskapen holdes hemmelig.

De mest sentrale bestemmelsene knyttet til forretningshemmeligheter finnes i markedsføringsloven §§ 28 og 29, som skal beskytte en bedrift mot at ansatte, kontraktsparter og andre som i anledning av et tjeneste-, tillitsvervs- eller forretningsforhold får tilgang til bedriftens verdifulle kunnskap, formidler den videre eller utnytter den for egne formål, og for å beskytte mot at uvedkommende på visse urimelige måter skaffer seg tilgang til en bedrifts hemmelige kunnskap.

Krenkelse av forretningshemmeligheter og rettsstridig tilegnelse av forretningshemmelighet er straffesanksjonert i straffeloven §§ 207 og 208. Forretningshemmeligheter som fremkommer i bedrifters søknader eller kommunikasjon med myndighetene er underlagt taushetsplikt. Dette er lovregulert i forvaltningsloven § 13. Også når det gjelder miljøinformasjon, respekteres bedriftenes rett til å ha forretningshemmeligheter. Miljøinformasjonsloven § 17, første ledd bestemmer at:

"Krav om miljøinformasjon kan avslås dersom

(...)

c) informasjonen som etterspørres angår tekniske innretninger og framgangsmåter, samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår."

Dersom det pålegges full deling av all kunnskap og erfaringer fra drift som har miljøpåvirkning, vil dette representere en vesentlig begrensning av muligheten til å utvikle bedriftsinterne konkurransefortrinn. Selv om bestemmelsen skulle forstås som å begrense seg til forhold omhandlet i § 8, annet ledd, påvirkningen av lakselus, så er også dette et vesentlig inngrep i aktørenes mulighet til å ha forretningshemmeligheter.

Konsekvensene av en slik regel vil kunne være både at bedriftene kan miste incitament til miljøforbedring ved at det ikke er mulig å beholde dette som forretningshemmeligheter, og dermed som bedriftsinterne konkurransefortrinn, og at det i praksis heller ikke vil være mulig å oppfylle nyhetskravet dersom det bedriften senere skulle ønske å søke patent.

Bestemmelsen stiller også kvalitative krav til hvordan informasjonen skal deles, "slik at dette kommer hele næringen til gode". Det er imidlertid uklart hva dette konkret innebærer.

Departementets forslag er å fastsette bestemmelsen om delingsplikt i forskrift i medhold av akvakulturloven og matloven. Etter vår vurdering gir imidlertid ingen av de påberopte hjemmelsbestemmelsene i akvakulturloven og matloven hjemmel til å begrense bedriftenes rett til å ha forretningshemmeligheter.

I denne vurderingen må det også vektlegges at forslaget slik det er utformet, er svært vidtfavnende og vil kunne frata bedriftene muligheten til å konkurrere på best mulig miljøvennlig drift. Forslaget er i realiteten ikke drøftet i høringsnotatet, og fremstår som svært lite gjennomtenkt.

Forslaget til bestemmelse er ikke vurdert i forhold til økonomiske og konkurransemessige konsekvenser. Etter vår vurdering må spørsmålet om begrensning av havbruksnæringens muligheter til å ha forretningshemmeligheter, og muligheten til å søke patenter, anses som prinsipielle spørsmål, og vesentlige inngrep, som i henhold til utredningsinstruksen skal utredes grundig med en systematisk fremstilling og helhetlige vurderinger. Forslaget om plikt til deling av kunnskap og erfaring, synes ikke å være utredet i tråd med kravene i utredningsinstruksen punkt 2-1 og 2-2.

På denne bakgrunn bør forslaget til § 14 om delingsplikt av kunnskap og erfaringer i alle tilfelle tas ut av forskriften.

Med vennlig hilsen

Bjørn Sørgård
advokat